

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 19/2004 rd**

Statsrådets utredning med anledning av kommissionens meddelande — Undersökning av kopplingarna mellan laglig och olaglig migration

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 29 september 2004 statsrådets utredning med anledning av kommissionens meddelande - Undersökning av kopplingarna mellan laglig och olaglig migration (E 89/2004 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överkommissarie Per Ehrstén och konsultativ tjänsteman Tuomo Kurri, inrikesministeriet
- överinspektör Olli Sorainen, arbetsministeriet.

STATSRÅDETS UTREDNING

Meddelandet gäller en undersökning av kopplingarna mellan laglig och olaglig migration som gjorts på yrkande av Europeiska unionens råd.

Regeringens ståndpunkt

Finland har varit för utredningen. Det finns en koppling mellan laglig och olaglig migration, låt vara att den är komplex och svår. Undersökningen kan förväntas underlätta framtida diskussioner om saken inom EU och beredningen av kommissionens fortsatta åtgärder.

Det är skäl att ta en del av slutsatserna med en nypa salt. Men undersökningen tar också upp flera viktiga synpunkter. Informationsutbytet mellan medlemsstaterna bör fortsatt förbättras.

Finland ser negativt på olika slag av kvoter och anser också att legaliseringar i efterhand är problematiska med tanke på samlade åtgärder mot olaglig migration i unionen. Vissa medlemsstater har använt legaliseringar i efterhand rätt ofta under de senaste åren. I avsaknad av kontroll vid de inre gränserna påverkar legaliseringarna situationen också i andra medlemsstater inom Schengenområdet. Kommissionen kommer eventuellt att föreslå en övergripande hållning och i det sammanhanget bör omfattande legaliseringar ses som ytterst exceptionella. Därför bör de övriga medlemsstaterna konsulteras i förväg.

Bristen på tillförlitlig och jämförbar statistik på unionsnivå är fortfarande ett problem.

Diskussionen om bl.a. arbetstagares lagliga migration bör fortsätta. I framtiden behöver medlemsstaterna allt fler arbetstagare från tredje länder och den internationella konkurrensen om utbildad arbetskraft kommer att öka.

Nyckelfrågan är integrering av utlänningar som redan befinner sig i ett land. Arbetslösheten är ofta hög bland utlänningar som redan befinner sig lagligt i unionen. De som uppehåller sig

en längre tid inom unionen får söka arbete också i andra medlemsstater.

Kampen mot olaglig migration utgör ett centralt element i den kontrollerade migrationen. Åtgärderna mot olaglig migration bör inte alltför enkelspårigt kopplas ihop med arbetskraftsmigration. Det är viktigt med samarbete med sändar- och transitländer. Tredje länder bör ges adekvat information om möjligheterna till laglig migration.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Undersökningen av kopplingarna mellan laglig och olaglig migration har genomförts på mycket kort tid som tjänsteuppdrag och koncentrerar sig på uppsamling av information från medlemsstaterna. Den är rätt ytlig och därför lönar det sig att ta slutsatserna med en nypa salt. Det är viktigt att undersökningen fortsätter och fördjupas för att EU:s migrationspolitik ska vara bättre underbyggd med information om den olagliga och den lagliga migrationen och kopplingarna mellan dem.

Unionen bör fortsatt diskutera hur den lagliga migrationen för arbetstagare ska underlättas och villkoren för utländska arbetstagare förbättras. Den internationella konkurrensen om utbildad arbetskraft ökar och medlemsstaterna kommer att behöva allt mer arbetskraft också från tredje länder. Det är också viktigt med åtgärder för att integrera utlänningar som redan finns i landet och för att förbättra deras sysselsättning.

Skälen till olaglig migration kan vara mycket varierade och det kan finnas många former och grader av olaglig invandring. Begreppet är inte entydigt i sig, utan det händer att t.ex. asylsökande betraktas som olagliga invandrare, vilket inte kan anses korrekt. Det finns en koppling mellan laglig och olaglig migration, men den är enligt undersökningen komplicerad och indirekt.

Det går inte att rå på den olagliga migrationen enbart med åtgärder för migrationskontroll utan det behövs en övergripande hållning som omfattar många olika åtgärder. Det går att minska den olagliga migrationen genom lagliga migrationskanaler och genom att undanröja missförhållandena kring dem, som dyra, långsamma och byråkratiska tillståndspedurer. Det är viktigt att samarbeta med sändarländerna och sprida riktig information om villkoren för laglig invandring och förhållandena i mottagarländerna.

Enligt internationella bedömningar rör det sig nästan lika mycket pengar i människosmuggling som i den internationella narkotikahandeln. Verksamheten är hänsynslös och förknippad med förlust av människoliv, utpressning och slaveri. Människosmugglingen har kopplingar inte bara med kvinnohandel och annan människohandel utan också med narkotikahandel, pengatvätt och andra former av organiserad brottslighet.

Utskottet ser det som mycket viktigt att man samarbetar på EU-nivå för att bekämpa organiserad brottslighet med kopplingar till människohandel. Det understryker särskilt åtgärder mot barn- och kvinnohandel och hänsynslöst utnyttjande av olaglig invandrararbetskraft.

Enligt regeringen ser Finland inte särskilt positivt på de legaliseringar som en del medlemsstater rätt regelbundet har använt under de senaste åren. Utskottet anser det självklart att ingen stat på sikt kan acceptera att man vet att det finns stora mängder olagliga invandrare i landet. Utskottet vill särskilt peka på hur sårbara olagliga

invandrare är. De faller lätt offer för alla former av utnyttjande, exploatering och annan kriminell verksamhet. Det är viktigt att medlemsstaterna anstränger sig att motarbeta organiserad brottslighet, grå ekonomi och människohandel. Utskottet anser att medlemsstaterna i förekommande fall också bör kunna använda legalisering om det anses nödvändigt för att få ett slut på det systematiska utnyttjandet av dessa människor.

I Finland har den olagliga migrationen inte alls samma dimensioner som i de flesta andra EU-länder. Beroende på utvecklingen i Ryssland kan den olagliga migrationen till Finland eller via Finland till det övriga EU-området öka något i framtiden. Men det är inte särskilt sannolikt att Finland ens i framtiden lockar till sig olagliga invandrare i större mängder.

Övervakning av anställnings- och arbetsvillkor

De problem som varit aktuella i Finland har gällt utländska arbetstagares olagliga anställnings- och arbetsvillkor. Det är ofta, men inte alltid, fråga om olaglig migration eller olagligt arbete. Utskottet anser att det bör göras olönsamt att låta utföra olagligt arbete genom effektivare övervakning av olaglig behandling av utländska arbetstagare och genom effektivare metoder i samråd med arbetsmarknadsorganisationerna för att gripa in i arbete på olagliga villkor.

Vid centralkriminalpolisen har det inrättats en övervakningsenhet mot arbetsgivare som utnyttjar utländsk arbetskraft, arbetskraftsförmedlare och underentreprenörer inom den grå ekonomin. Övervakningen omfattar utöver arbetstillstånd och efterlevnaden av anställningsvillkor också allt missbruk och alla försummelser som har

med utnyttjande av utländsk arbetskraft att göra. Utskottet anser att centralkriminalpolisens övervakningsenhet gör ett mycket viktigt arbete och att det breda utredningsarbetet spelar en central roll för att minska sådan ekonomisk brottslighet som bygger på utnyttjande av utländska arbetstagare. Det måste ses till att såväl centralkriminalpolisens övervakningsenhet som arbetarskyddsdistrikten har de resurser de behöver för att utländska arbetstagares anställnings- och arbetsvillkor ska kunna övervakas effektivare.

Kontrollen av anställnings- och arbetsvillkoren bör tas fram särskilt i utbildningen och anvisningarna för arbetarskyddspersonalen så att de alltid i samband med arbetsplatsbesök tar sig en titt på de utländska arbetstagarnas villkor. Utskottet vill samtidigt understryka att olika myndigheter i sin interna utbildning bör ge mera akt på att personalen lär sig identifiera situationer som innebär att utlänningar utnyttjas och på vilka metoder det behövs för att hjälpa dem som utnyttjas.

Det är viktigt att i samråd med arbetsmarknadsorganisationerna göra utländska arbetstagare bättre medvetna om sina rättigheter och skyldigheter på arbetsmarknaden och den vägen minska möjligheterna till utnyttjande som beror på arbetstagarnas okunskap, menar utskottet. Medvetenheten kan höjas genom att utsträcka integrationsåtgärderna till utlänningar med arbetstagarstatus.

Utlåtande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet meddelar

att utskottet instämmer i statsrådets ståndpunkt men med anmärkningarna ovan.

AjUU 19/2004 rd — E 89/2004 rd

Helsingfors den 17 november 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml
medl. Susanna Haapoja /cent
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd (delvis)
Pehr Löf /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent

Markus Mustajärvi /vänst
Terhi Peltokorpi /cent
Leena Rauhala /kd
Paula Risikko /saml (delvis)
Kimmo Tiilikainen /cent
Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.